

Makale Geçmişi / Article History

Alındı/Received: 19.10.2022

Düzeltilme Alındı/Received in revised form: 13.04.2023

Kabul edildi/Accepted: 06.05.2023

TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN SORGULAMA TOPLULUĞU MODELİ ARAŞTIRMALARINDAKİ EĞİLİMLER

Yiğit Emrah Turgut¹ , Funda Civelek Kutay²

Öz

Bu araştırmada Türkiye’de sorgulama topluluğu modeli kapsamında yapılan araştırmaların genel eğilimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda farklı veri tabanları ve dergilerden ulaşılan çalışmalar içerik analizi tekniği kullanılarak incelenmiştir. Çalışmalar araştırma kapsamına dahil edilirken; sorgulama topluluğu modeli kapsamında yapılmış olma, Türkiye’de gerçekleştirilme ve tam metnine ulaşılabilir olma şartları aranmıştır. Tarama sonucunda elde edilen makale, tez ve bildirilerin başlık, özet ve anahtar kelimeleri incelenmiş, çalışmanın amacına uygun olarak 1999-2022 yılları arasında gerçekleştirilen 6 1 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en çok makale türünde yayın gerçekleştiği, en çok araştırılan değişkenlerin sorgulama topluluğu bileşenleri, yaygın olarak araştırılan diğer değişkenlerin ise akademik başarı, memnuniyet, motivasyon ve algılanan öğrenme olduğu görülmüştür. Araştırmaların genelinde karma ve nicel yöntemler tercih edilmiştir. Araştırmaların çoğunlukla lisans düzeyinde gerçekleştiği, temel eğitim seviyesinde ve öğretim üyeleri ile gerçekleştirilen çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: sorgulama topluluğu modeli; bilişsel buradalık; öğretimsel buradalık; sosyal buradalık; içerik analizi

Yasal İzinler: Bu araştırmada sadece içerik analizi kullanıldığından etik kurul iznine tabi değildir.

¹ Doç.Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, yigitemrah.turgut@erdogan.edu.tr, orcid.org/0000-0002-6306-4090

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, funda_civelek20@erdogan.edu.tr, orcid.org/0000-0003-1583-9880

CONTENT ANALYSIS ON THE RESEARCH TRENDS OF COMMUNITY OF INQUIRY MODEL IN TÜRKİYE

Abstract

In this study, it is aimed to reveal the general trends of the research conducted within the scope of the Community of Inquiry Model in Türkiye. For this purpose, research obtained from different databases and journals were examined using content analysis technique. While the studies were included in the scope of the research, it was required to be studied within the scope of the Community of Inquiry Model, to be conducted in Türkiye, and to be accessible to the full text. The titles, abstracts and keywords of the articles, theses and conference proceedings obtained as a result of the search were examined. Accordingly, 61 studies carried out between 1999 and 2022 in accordance with the purpose of the study were included in the scope of the research. According to the results of the research, it was identified that article was the publication type mostly published, the most researched variables were the Community of Inquiry components, and the other widely researched variables were academic success, satisfaction, motivation and perceived learning. Among the other results were that mixed and quantitative methods were mostly preferred in research, research was mostly carried out at undergraduate level, and there was a limited number of studies conducted at the basic education level and with faculty members.

Keywords: community of inquiry model; cognitive presence; teaching presence; social presence; content analysis

Legal Permissions: Since only content analysis was used in this research, it is not subject to ethics committee approval.

Summary

The development of technology and the need for people to access information quickly and from anywhere has paved the way for online learning environments and enabled it to become widespread in many areas. In Türkiye, online learning environments commonly used by universities provide lifelong learning opportunities for learners, eliminating the time and space constraints in education and teaching activities. The spread of online learning environments in different education levels and areas, especially in higher education institutions, has prepared the ground for boosting the number of research and the development of many online learning models to improve the effectiveness of online environments. These models include the Community of Inquiry (CoI) Model developed by Garrison et al. (1999). CoI emphasizes the importance of learning experiences between teachers and students, which are the most crucial components of the educational process. Besides that, CoI argues that three interdependent elements of deep and meaningful learning experiences are possible through the development of, social, cognitive and educational presence.

Since the day when CoI Theoretical Framework was published, it has been researched and referred to by many researchers (Arbaugh et al., 2008; Castellanos-Reyes, 2020; Fiock, 2020; Garrison, 2007; Garrison & Arbaugh, 2007; Pardales & Girod, 2006; Stenbom, 2018). Trends towards CoI in the field are increasing day by day, and different studies are being carried out by researchers (Cooper et al., 2020; Karakuş & Yelken, 2020; Lee et al., 2020; Lim

& Richardson, 2021; Lowenthal & Dunlap, 2020). The increase in the number of research proves this situation (Saykılı, 2019). Studies have found significant relationships between Col and online satisfaction (Choo et al., 2020; Kaban, 2021; Şahin Kızıl, 2021; Lee et al., 2021). Similarly, it was observed that the social, cognitive and instructional presence perceptions of the learners increased in the lessons taught through Col (Aslan & Turgut, 2021). This shows that students are satisfied with the course process taught through Col and that the model has a positive effect on learners. It is thought that it will continue to be used as a guide in online learning environments in the future, with its positive effect on students and the contribution of current researchers. Therefore, in this study, it was decided to examine the studies carried out within the scope of Col in Türkiye.

It is crucial to examine the research conducted within the scope of Col and to determine the preferred trends in terms of guiding the researchers. It is thought that the research findings will help researchers who want to work on Col in the future to select the topics aimed at eliminating the deficiencies in the field while determining the research topics. In this direction, the aim of the research is to reveal the general trends of the research conducted within the scope of Col in Türkiye. In the context of the study, the following questions were answered.

- a. What is the distribution of research according to publication types?
- b. What is the distribution of research according to the years?
- c. What is the distribution of research according to the research variables?
- d. What is the distribution of research according to the method adopted?
- e. What is the distribution of research according to sample level and number?
- f. What is the distribution of research according to data collection tools?
- g. What is the distribution of research according to data analysis methods?

In this research, which was carried out in order to determine the trends of the research carried out within the scope of the Col Theoretical Framework in Türkiye, articles accessed from different databases and journals were examined using content analysis technique. The research was selected from fully accessible sources carried out in Türkiye within the context of Col Theoretical Framework. The titles, abstracts and keywords of the articles, theses and papers obtained as a result of the search were examined. Accordingly, 61 studies carried out between 1999 and 2022 in accordance with the purpose of the study were included in the scope of the research. To collect data in the research process, the Publication Classification Form designed by Göktaş et al. (2012) was used. The obtained data were analyzed using content analysis and descriptive statistical methods, and the percentage and frequency values for each category were calculated. The results of the analysis are presented by using appropriate tables in line with the research questions.

When the types of research were examined, it was revealed that articles were mostly published, followed by master's and doctoral thesis types, respectively. The research was carried out mostly in 2018. When 2015 and following years are examined, it is understood that there is a partial decrease in the number of research in 2017, but there is an increase in general. The increase in the number of online learning environments with the development of technology has paved the way for the emergence of many models to increase the effectiveness of online environments. Considering that the Col Theoretical Framework is one

of these models, the increase in the number of studies is an expected situation. Considering the fact that the CoI Theoretical Framework offers solutions to the problems aimed at increasing the students' sense of presence and the current developments, it can be said that the number of CoI studies will increase gradually. When the research variables are examined, it is seen that the most researched variables are the perception of social presence and cognitive presence. These two variables are followed by the perception of teaching presence. Due to the fact that the model is new and up to date, it is expected for cognitive, social and teaching presence perceptions, which are the three essential elements of the CoI Theoretical Framework, to be widely investigated. Academic achievement, satisfaction, motivation, and perceived learning are among other widely researched variables. Ilgaz (2018), in her review study of online learning research, concluded that academic achievement, satisfaction and motivation were the most researched variables. In future studies, it is very important to include other variables such as students' commitment, sense of learning community, self-regulation and attitude, which are investigated in online learning environments, in terms of revealing the effective and deficient aspects of CoI, which is a new and current model.

When the research methods were examined, it was determined that the most preferred method was the mixed method. The mixed method has been adopted especially in doctoral studies. Researchers' using of combining quantitative and qualitative data to better understand the research question will allow them to achieve stronger results compared to using any of these methods alone (Creswell, 2019). It can be said that the reason why researchers often prefer the mixed method is to obtain more reliable results by using the advantageous aspects of both methods. The quantitative method is another research method that is frequently adopted in research. However, when the number of research using qualitative methods was examined, it was noticed that it was less preferred than other methods. This is thought to be due to the fact that researchers do not use qualitative data alone but use it in mixed methods. Only two of the studies examined were found to be scale development studies. The first of these scales is the Community of Inquiry Model Survey Instrument developed by Arbaugh et al. (2008) and adapted to Turkish by Öztürk (2012). This scale has been used to collect data in many of the studies conducted within the scope of CoI in Türkiye. Another scale is the Community of Inquiry Model scale developed for 3D virtual learning environments (Reisoğlu & Göktaş, 2016). It is seen that there is no scale in Turkish as the original language to be used in online learning environments. It is thought that a scale to be developed in Türkiye would be more suitable for the cultural context.

When the sample level of the studies was examined, it was seen that the researchers mostly preferred the students who studied at the undergraduate level. However, it was found that there were limited studies at the secondary school level, and there were no studies at the preschool, primary and high school levels. It is thought that this situation is due to the widespread use of online learning environments in higher education compared to primary education and high school level. Due to the Covid-19 outbreak, it is considered that the students' groups in high school and primary education will be an appropriate sampling group for research on online learning environments as a result of the transition to distance education at all levels of education in Türkiye. In addition, research on instructors who perform online learning applications, which are an important part of the CoI Theoretical Framework, is very limited. The studies to be carried out on these groups within the scope of the CoI Theoretical Framework may be useful in terms of eliminating the deficiency in the field and creating new research areas. When the research sample numbers are examined, it is identified that most

of the sample numbers are between 1 and 150. The number of studies reaching a sample number over 400 is quite limited. In the future, researchers may conduct new studies with larger sample to increase the generalizability of research results. When the data collection tools and data analysis methods used in the research were examined, it was seen that the most preferred data collection tool was scale and the most commonly used data analysis methods were inferential statistical methods. Considering that mixed and quantitative methods are used in the majority of research, the excess in the number of scale and inferential statistical methods is an expected situation.

Giriş

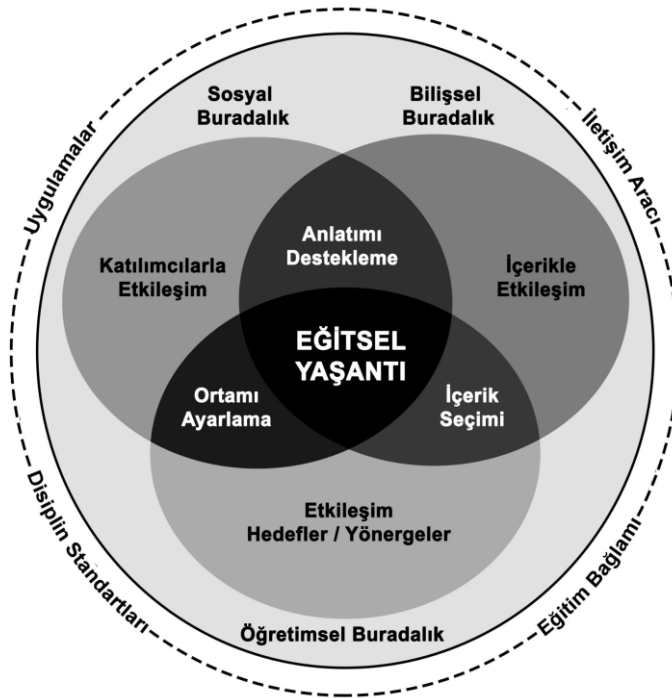
Teknolojinin gelişimi, insanların bilgiye hızlı ve her yerden ulaşma ihtiyacı, çevrimiçi öğrenme ortamlarının önünü açmış ve birçok alanda yaygınlaşmasını sağlamıştır. Ülkemizde de üniversiteler tarafından yaygın olarak kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamları öğrenenlere yaşam boyu öğrenme fırsatları sunmakta, eğitim-öğretim faaliyetlerinde zaman ve mekân sınırlamasını ortadan kaldırmaktadır. Yaşanan Covid-19 salgını çevrimiçi öğrenme ortamlarının önemini iyice anlaşılmasını sağlamış, yüz yüze eğitim-öğretim faaliyetlerine ara veren tüm okullar çevrimiçi öğrenme ortamlarını kullanmaya başlamıştır. Salgın nedeniyle hızla geçiş yapılan çevrimiçi öğrenme ortamlarının, süreçten elde edilen deneyimler ve gelişen teknolojilerin desteği ile işlevselliğinin artması ve mevcut öğrenme ortamlarının yerini alması beklenmektedir (Yamamoto ve Altun, 2020).

Çevrimiçi öğrenme ortamlarının başta yüksek öğretim kurumları olmak üzere farklı eğitim kademelerinde ve alanlarında yaygınlaşması, yapılan araştırma sayısının artmasına ve çevrimiçi ortamların etkililiğini artırmaya yönelik birçok çevrimiçi öğrenme modelinin gelişmesine zemin hazırlamıştır. Bu modellerin arasında Garrison vd. (1999) tarafından geliştirilen Sorgulama Topluluğu Modeli (STM) de yer almaktadır. STM eğitim sürecinin en önemli bileşenleri olan öğretmenler ve öğrenciler arasındaki öğrenme deneyimlerinin önemine vurgu yaparak, derin ve anlamlı öğrenme deneyimlerinin birbirine bağlı olan üç unsurun sosyal, bilişsel ve öğretimsel buradalığın geliştirilmesi ile mümkün olacağını savunmaktadır (Garrison, 2017). STM çevrimiçi öğrenme gruplarının sahip olması gereken özellikleri ve ayrıntıları içeren çerçeve bir modeldir. Bu çerçeve sosyal, bilişsel, öğretimsel buradalık kavramlarının yanı sıra, öğrenme deneyimlerini açıklamaya yönelik göstergeler ve kategorilerde içermektedir (Garrison ve Arbaugh, 2007). Türkiye’de STM kapsamında gerçekleştirilen araştırmaların bir bölümünde “sorgulama topluluğu” kavramı “araştırma topluluğu” olarak ele alınmıştır (Keskin ve Seferoğlu, 2017; Öztürk, 2012; Şahin vd., 2016). Ancak uluslararası literatürde böyle bir ayırım bulunmamakta “sorgulama topluluğu” tüm kaynaklarda “community of inquiry” şeklinde ifade edilmektedir. Türkiye’de yaşanan bu ayırımın çevirilerden kaynaklanan bir farklılık olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma da “community of inquiry” ifadesi “sorgulama topluluğu” şeklinde kullanılmıştır.

Sorgulama Topluluğu Modeli

Garrison, Anderson ve Archer (1999) tarafından bilgisayar konferansı aracılığıyla gerçekleştirilen metin tabanlı iletişimde veya farklı türdeki medyalarda kullanılmak üzere geliştirilen STM, sosyal, bilişsel ve öğretimsel buradalık boyutlarından oluşmaktadır. Sosyal buradalık öğrenenlerin grubuyla özdeşleşerek güven ortamı içerisinde iletişim kurma, açıkça kişiliklerini yansıtma ve duygusal ilişkiler geliştirme becerisidir (Garrison, 2009). Sosyal buradalığı oluşturmanın amacı öğrenenleri olumlu yönde destekleyecek güven ve aidiyet

ortamı yaratmaktır (Garrison, 2006). Garrison vd. (1999) sosyal buradalığı oluşturan kategorileri, açık iletişim, etkili ifade ve grup uyumu olarak tanımlamıştır. Bilişsel buradalık, oluşturulan bir sorgulama topluluğunda işbirliği ve yansıma yoluyla anlamın keşfi, inşası, çözülmesi ve doğrulanması olarak tanımlanır (Garrison, 2007). Eleştirel düşünmeye dayanan ve Dewey'in (1933) yansıtıcı düşünme modelinden türetilen bilişsel buradalık göstergeleri; tetikleyici olay, keşif, entegrasyon, çözüm olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Garrison ve Arbaugh, 2007). Eleştirel düşünme, öğrenenlerde bulunan mevcut bilgileri doğrulama ve yeni bilgiler üretme gibi görevlerinden dolayı sorgulama sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır (Garrison ve Akyol, 2013). Öğretimsel buradalık ise bireysel olarak anlamlı ve eğitsel açıdan faydalı öğrenme çıktıklarının oluşması amacıyla bilişsel ve sosyal süreçlerin tasarımı, kolaylaştırılması ve yönlendirilmesine rehberlik edecek öğretimin varlığına odaklanır (Anderson vd., 2001). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrencilerin bağımsız olması topluluk hissinin zayıf olmasına neden olmaktadır. Eğitimin etkililiğini artırmak ve güçlü bir öğrenme topluluğu oluşturmak için doğrudan bir öğretim varlığı gereklidir (Garrison, 2006). Burada öğretim varlığından kastedilen ders sorumlusudur. Ders sorumlusunun görevleri, öğrenme faaliyetlerinin tasarlanması ve yürütülmesi, tartışmayı kolaylaştırma, öğretmen ve öğrencilerin bir arada gerçekleştirdiği iş birliği gerektiren etkinlikleri takip etmek ve yönetmek, toplumun ihtiyaçlarını belirleyerek gerekli yönlendirmeleri zamanında sağlayarak öğrenenlerin hedeflenen öğrenme çıktıklarına ulaşmasını sağlamaktır (Garrison vd. 2010). STM'nin başarısı sosyal, bilişsel ve öğretimsel buradalık unsurlarının birlikte gelişimiyle mümkündür. STM'nin bu üç unsuru arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır, bu ilişki modeli oluşturan unsurların birbirlerini etkilediğini ve desteklediğini göstermektedir (Özkaya, 2013). Yapılan çeşitli araştırmalar bu ilişkiyi destekler niteliktedir (Garrison, Cleveland-Innes ve Fung, 2010; Shea ve Bidjerano, 2009). STM 'nin yapısı Şekil 1'de görülmektedir.

Şekil 1. Sorgulama Topluluğu Modeli (Garrison, 2017)

STM yayınladığı günden bu yana birçok araştırmacı tarafından araştırılmış ve referans gösterilmiştir (Arbaugh vd., 2008; Castellanos-Reyes, 2020; Fiock, 2020; Garrison, 2007;

Garrison ve Arbaugh, 2007; Pardales ve Girod, 2006; Stenbom,2018). Günümüzde STM’ye yönelik eğilimler giderek artmakta araştırmacılar tarafından farklı çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir (Cooper vd.,2020; Karakuş & Yelken, 2020; Lee vd., 2020; Lim & Richardson, 2021; Lowenthal & Dunlap, 2020) ve son yıllarda yapılan araştırmaların sayısındaki artış bu durumu kanıtlamaktadır (Saykılı, 2019). STM yapısı itibari ile çevrimiçi öğrenme ortamlarında bulunan öğrenenlerin sosyal ve bilişsel süreçlerini ele alarak dersin planlama ve uygulama sürecini içeren bir modeldir. Yapılan araştırmalarda STM ile çevrimiçi memnuniyet arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Choo vd., 2020; Kaban, 2021; Şahin Kızıl, 2021; Lee vd., 2021). Yine benzer şekilde STM ile işlenen derslerde öğrenenlerin sosyal, bilişsel ve öğretimsel buradalık algılarının arttığı görülmüştür (Aslan ve Turgut, 2021). Bu durum öğrencilerin STM’yi referans alarak işlenen derslerden memnun kaldığını ve modelin öğrenenler üzerinde olumlu etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Öğrenciler üzerindeki olumlu etkileri ve araştırmacıların katkılarıyla STM’nin çevrimiçi öğrenme ortamlarında yol gösterici olarak kullanılmaya devam edileceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırma da Türkiye’de STM kapsamında gerçekleştirilen araştırmaların incelenmesine karar verilmiştir. Geçmişteki araştırmalar incelendiğinde; STM kapsamında yapılan araştırmaları inceleyen iki bildiri çalışması olduğu görülmüştür (Çakıroğlu vd., 2016 ve Dikmen vd., 2018). Bu çalışmalardan ilki Dikmen ve diğerleri (2018) tarafından gerçekleştirilmiş ve bu çalışma STM kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmalardan yalnızca tezleri araştırma kapsamına almıştır. Çakıroğlu ve diğerleri (2016) tarafından gerçekleştirilen bildiri çalışmasında ise STM’ ye yönelik farklı türdeki ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen araştırmalar incelenmiştir. Nitekim bu araştırmaya yönelik bulgular yıllara göre incelendiğinde STM’ye yönelik gerçekleştirilen çalışmaların çoğunluğunun 2016 yılından sonra gerçekleştiği tespit edilmiş ve geçmiş yıllarda gerçekleştirilen araştırmalarda bu kriterleri içeren herhangi bir çalışma olmadığı görülmüştür. Tüm bunlar değerlendirildiğinde ve araştırma kapsamının 2022 yılına kadarki süreci kapsadığı göz önüne alındığında, araştırma konusunun güncel ve özgün olduğu söylenebilir. Ayrıca STM kapsamında yapılan araştırmaları incelemek ve tercih edilen eğilimleri belirlemek araştırmacılara yol göstermesi açısından oldukça önemlidir. Araştırma bulgularının, gelecekte STM ile ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacılara, araştırma konularını belirlerken, alandaki eksiklikleri gidermeye yönelik konuları seçmesinde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu doğrultuda araştırmada Türkiye’de STM kapsamında yapılan araştırmaların genel eğilimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Sorgulama topluluğu modeli kapsamında yapılan araştırmalar incelendiğinde;

- a. Yayın türlerine göre dağılımları nasıldır?
- b. Yıllara göre dağılımları nasıldır?
- c. Araştırma değişkenlerine göre dağılımları nasıldır?
- d. Yönteme göre dağılımları nasıldır?
- e. Örneklem düzeyi ve sayısına göre dağılımları nasıldır?
- f. Veri toplama araçlarına göre dağılımları nasıldır?
- g. Veri analiz yöntemlerine göre dağılımları nasıldır?

Yöntem

Türkiye’de STM kapsamında yapılan araştırmaların eğilimlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada farklı veri tabanları ve dergilerden ulaşılan makaleler içerik analizi tekniği kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi belirli kurallar dahilinde oluşturulan kodlamalar ve metne ait kelimelerin küçük kategoriler ile özetlendiği sistematik ve tekrarlanabilir bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2020). İçerik analizi tekniği birbirine benzeyen verileri ve kavramları aynı kategoriler altında toplayarak, okuyucuların araştırmaya yönelik bulguları daha kolay anlamasını sağladığından dolayı tercih edilmiştir.

Örnekleme

Çalışmaların Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

Araştırma amacı göz önünde bulundurularak aşağıda verilen kriterler dikkate alınmıştır. Anahtar kelimeler ve filtreler bu kriterler doğrultusunda belirlenmiştir.

Kriterler

- STM kapsamında yapılmış bir araştırma olması.
- Türkiye’de gerçekleştirilmiş olması.
- Tamamına ulaşılabilen ve açık erişim kaynağı olan bir çalışma olması.

Anahtar Kelimelerin Seçimi ve Literatür Taraması

STM içeriğinden dolayı tarama işlemi yapılırken Türkiye kaynaklı veri tabanlarında “sorgulama topluluğu”, “araştırma topluluğu”, “sosyal buradalık”, “bilişsel buradalık”, “öğretimsel buradalık” anahtar kelimeleri, yurt dışı kaynaklı veri tabanlarında “community of inquiry”, “teaching presence”, “cognitive presence”, “social presence” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Taramalar; Google Scholar, Scopus, Web of Science, Dergipark, ULAKBİM, TR Dizin ve Ulusal Tez Merkezi veri tabanları üzerinden yapılmıştır.

- Google Scholar arama motoru kullanılarak "sorgulama topluluğu" OR "araştırma topluluğu" OR "bilişsel buradalık" OR "öğretimsel buradalık" OR "sosyal buradalık" ifadesi tüm zamanlarda “Ülke-Türkiye” sınırlaması ile taratılmış toplam 602 çalışmaya ulaşılmıştır.
- Scopus veritabanı kullanılarak “community of inquiry” or “teaching presence” or “cognitive presence” or “social presence” ifadesi tüm zamanlarda “Ülke-Türkiye” sınırlaması ile taratılmış toplam 79 çalışmaya ulaşılmıştır.
- Web of Science veri tabanı kullanılarak “community of inquiry” or “teaching presence” or “cognitive presence” or “social presence” ifadesi tüm zamanlarda “Ülke-Türkiye” sınırlaması ile taratılmış toplam 85 çalışmaya ulaşılmıştır.
- Dergipark veri tabanı kullanılarak "sorgulama topluluğu" OR "araştırma topluluğu" "bilişsel buradalık" OR "öğretimsel buradalık" OR "sosyal buradalık" ifadesi tüm zamanlarda sınırlaması ile taratılmış toplam 38 çalışmaya ulaşılmıştır.
- ULAKBİM veri tabanı kullanılarak "sorgulama topluluğu" OR "araştırma topluluğu" OR "bilişsel buradalık" OR "öğretimsel buradalık" OR "sosyal buradalık" ifadesi tüm zamanlarda sınırlaması ile taratılmış toplam 39 çalışmaya ulaşılmıştır.
- TR Dizin veri tabanı kullanılarak "sorgulama topluluğu" OR "araştırma topluluğu" OR "bilişsel buradalık" OR "öğretimsel buradalık" OR "sosyal buradalık" ifadesi tüm zamanlarda sınırlaması ile taratılmış toplam 13 çalışmaya ulaşılmıştır.

- Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak "sorgulama topluluğu" OR "araştırma topluluğu" OR "bilişsel buradalık" OR "öğretimsel buradalık" OR "sosyal buradalık" ifadesi tüm zamanlarda sınırlaması ile taratılmış toplam 37 çalışmaya ulaşılmıştır.

Araştırmaya Dahil Edilecek Çalışmaların Seçimi

Tarama sonucunda elde edilen makale, tez ve bildirilerin başlık, özet ve anahtar kelimeleri incelenmiş, çalışmanın amacına uygun olarak 1999-2022 yılları arasında gerçekleştirilen 61 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır.

Veri Toplama ve Analiz Süreci

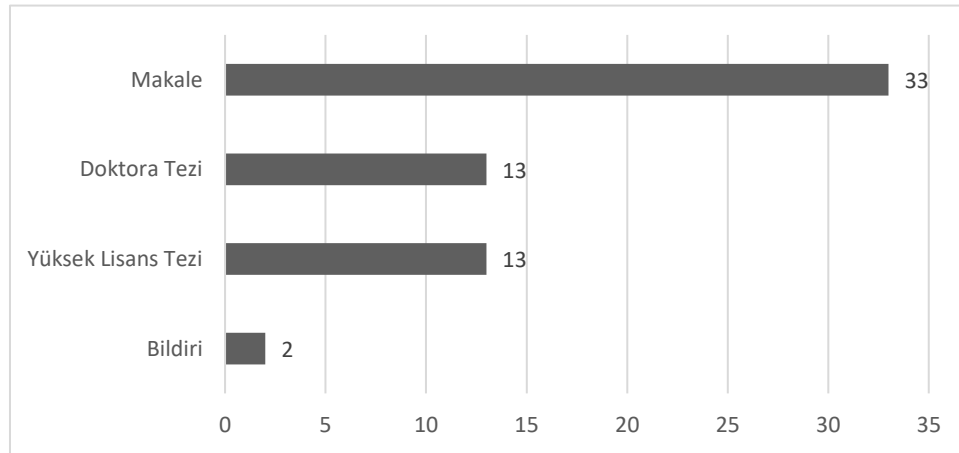
Araştırma sürecinde veri toplamak amacıyla Göktaş vd. (2012) tarafından hazırlanan Yayın Sınıflama Formu kullanılmıştır. Form içeriğinde; yayın adı, yayın yılı, araştırmanın yayınlandığı dergi, anahtar kelimeler, araştırma yöntemi, araştırma değişkenleri, araştırma dili, veri toplama araçları, örneklem gibi kategoriler bulunmaktadır. Formda bulunan tüm kategoriler dijital ortama aktarılmış, araştırmacılar tarafından incelenen çalışmalar sonucunda elde edilen veriler dijital form üzerine kodlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak analiz edilmiş, her kategoriye yönelik yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçları araştırma soruları doğrultusunda uygun çizelge ve tablolar kullanılarak bulgular bölümünde sunulmuştur.

Bulgular

Göktaş vd. (2012) tarafından hazırlanan Yayın Sınıflama Formu kullanılarak toplanan veriler araştırma soruları doğrultusunda analiz edilmiş, elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

STM Araştırmalarının Yayın Türüne Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen 61 STM araştırmasının yayın türüne göre dağılımları Şekil 2’de sunulmuştur.

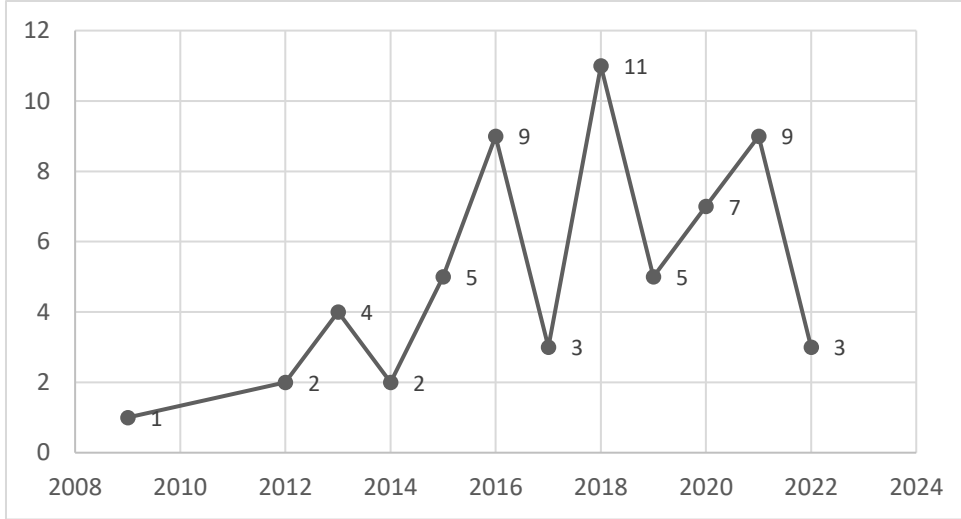

Şekil 2. Araştırma sayıları

Şekil 2 incelendiğinde en çok makale (f=33), ardından sırasıyla yüksek lisans (f=13) ve doktora tezi (f=13) türünde çalışmaların yayınlandığı görülmektedir.

STM Araştırmalarının Yıllara Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen 61 STM araştırmasının yıllara göre dağılımları Şekil 3’te sunulmuştur.

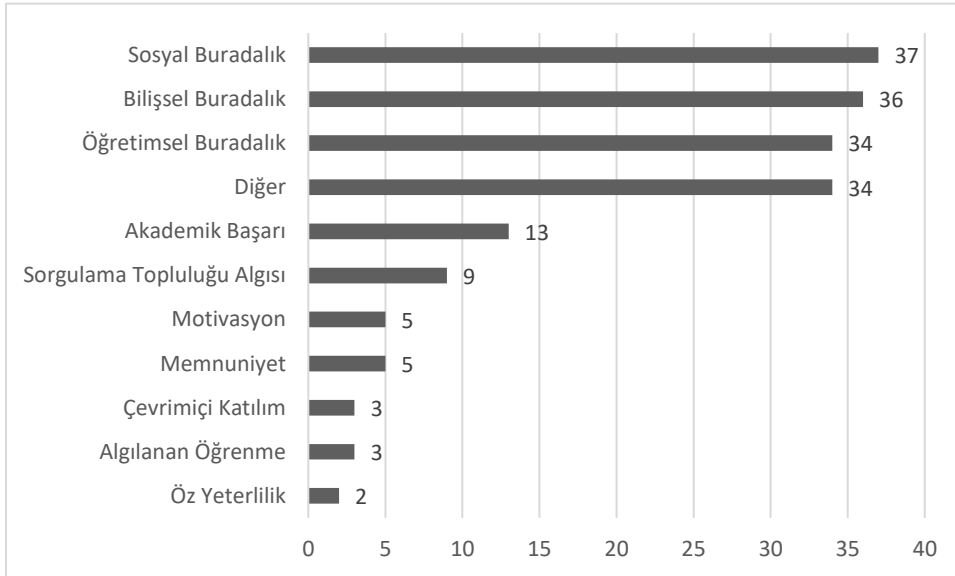

Şekil 3. STM araştırmalarının yıllara göre dağılımları

Şekil 3 incelendiğinde araştırmaların en çok 2018 (f=11), ardından 2016 ve 2021 (f=9) yılında yapıldığı görülmüştür. Araştırma sayılarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2017 yılında azalma görülse de 2015 yılı ve sonrasında genel olarak bir artış olduğu anlaşılmaktadır.

STM Araştırmalarında Araştırma Değişkeni Eğilimleri

STM araştırmalarında ele alınan araştırma değişkenlerinin dağılımına ilişkin bilgi Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. STM araştırmalarında tercih edilen araştırma değişkenlerinin sıklıkları

Şekil 4 incelendiğinde araştırma değişkenlerinin başında STM bileşenleri olan, sosyal buradalık (f=37), bilişsel buradalık (f=36) ve öğretimsel buradalık (f=34) yer aldığı tespit edilmiştir. Akademik başarı (f=13), STM algısı (f=9), memnuniyet (f=5) ve motivasyonun (f=5) yaygın olarak araştırma kapsamına alınan diğer değişkenlerden olduğu anlaşılmaktadır.

STM Araştırmalarında Araştırma Yöntemi Eğilimleri

STM araştırmalarında kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımına ilişkin bilgi Tablo 1'de sunulmuştur.

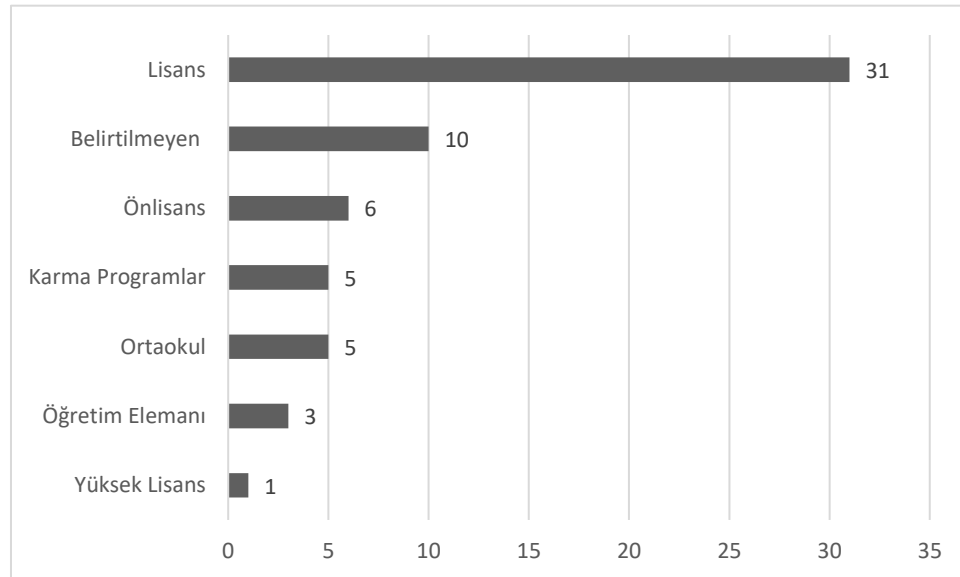
Tablo 1. STM araştırmalarında tercih edilen araştırma yöntemi dağılımları

Nicel Yöntemli Araştırmalar	f	Nitel Yöntemli Araştırmalar	f	Karma Yöntemli Araştırmalar	f	Ölçek Geliştirme	f
Tarama	9	Örnek olay	8	Açıklayıcı	7	Tarama	2
Korelasyonel	5	Doküman inceleme	2	Çeşitleme	4		
Yarı deneysel	2	Yerleşik Teori	1	Yakınsayan paralel	2		
Tam Deneysel	1	Eylem	1	Açımlayıcı sıralı	1		
		Kuram oluşturma	1	Üçgenleme	1		
		Sistemantik literatür taraması	1	Genişletme	1		
				Belirtilmeyen	5		
Toplam	17	Toplam	14	Toplam	21	Toplam	2

Tablo 1 incelendiğinde yapılan çalışmalarda en çok tercih edilen araştırma yönteminin karma araştırma yöntemi (f=21) olduğu tespit edilmiştir. Karma araştırmaları nicel (f=17) araştırmalar, ardından sırasıyla nitel (f=14) ve ölçek geliştirme (f=2) araştırmaları takip etmektedir. Gerçekleştirilen çalışmalar araştırma desenlerine göre incelendiğinde nicel yöntemli araştırmalarda en çok tercih edilen desenin tarama (f=9), nitel yöntemlerde örnek olay (f=8), karma yöntemlerde ise açıklayıcı desen (f=7) olduğu görülmüştür.

STM Araştırmalarında Örneklem Düzeyi ve Sayısı Eğilimleri

STM araştırmalarında tercih edilen örneklem düzeylerinin dağılımına ilişkin bilgi Şekil 5’te sunulmuştur.

Şekil 5. STM araştırmalarında tercih edilen örneklem düzeyi dağılımları

Şekil 5 incelendiğinde yapılan araştırmaların örneklem düzeylerinin ağırlıklı olarak yüksek öğretim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Lisans öğrencilerinin (f=31) araştırmalarda en çok tercih edilen örneklem grubu olduğu, ortaokul (f=5) öğrencileri ile yapılan araştırma sayısının en az sayıda olduğu görülmüştür.

STM araştırmalarında tercih edilen örneklem sayılarının dağılımına ilişkin bilgi Tablo 2’de sunulmuştur.

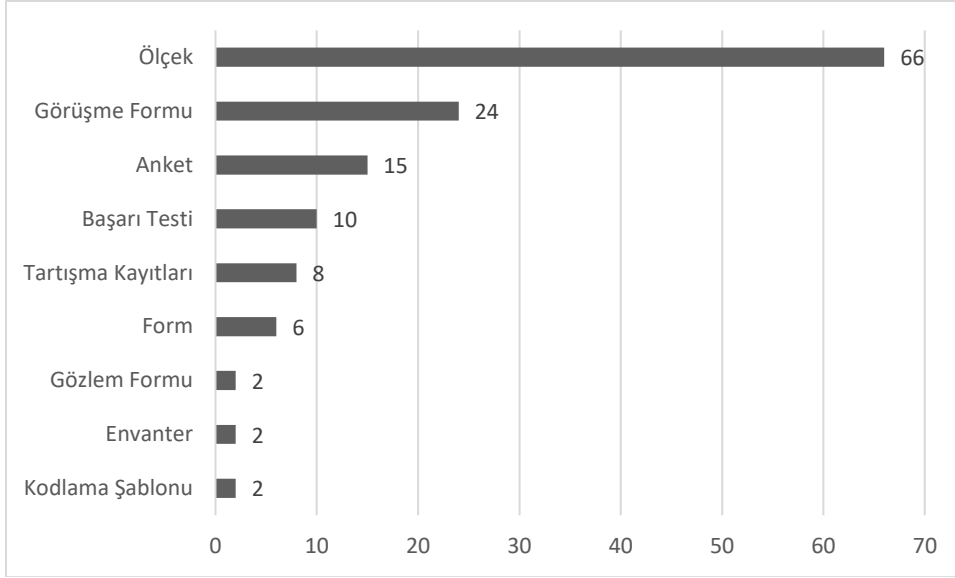
Tablo 2. STM araştırmalarında tercih edilen örneklem sayısı dağılımları

Araştırma Yöntemi	Araştırma Deseni	1-50	50-100	100-150	150-200	200-250	250-300	400+
Nicel	Tarama		1	4	1		2	3
	Korelasyonel	1	2	1				1
	Yarı deneysel	1						
	Tam Deneysel		1					
Nitel	Örnek olay	6	2					
	Yerleşik Teori	1						
	Eylem	1						
Karma	Açıklayıcı	2	2			2		1
	Çeşitleme	1	1	2				
	Yakınsayan paralel		1	1				
	Açımlayıcı sıralı				1			
	Üçgenleme			1				
	Genişletme	1						
Ölçek Geliştirme	Tarama			2				
	Belirtilmeyen	2	2	2	1			
	Toplam	16	12	13	3	2	2	5

Tablo 2 incelendiğinde STM araştırmalarında yer alan örneklem sayısının büyük bir kısmının 1-150 (f=41) arasında yer aldığı tespit edilmiştir. 150-300 (f=7) arasında ve 400 (f=5) üstü büyük örneklem sayısı olan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Gerçekleştirilen çalışmalar araştırma desenlerine göre incelendiğinde 400+ (f=3) ve 100-150 (f=3) örneklem büyüklüklerinin en çok tarama modelinde gerçekleştiği, 1-50 (f=6) örneklem büyüklüğünün ise en çok örnek olay araştırmalarında kullanıldığı tespit edilmiştir. Örneklem sayısı nitel araştırmalarda 1-100 (f=10), ölçek geliştirme araştırmalarında ise 100-150 (f=2) arasındadır. Karma yöntem araştırmalarında tercih edilen örneklem büyüklüğü genellikle 150'nin altındadır (f=12).

STM Araştırmalarında Veri Toplama Aracı Eğilimleri

STM araştırmalarında tercih edilen veri toplama araçlarının dağılımına ilişkin bilgi Şekil 6'da sunulmuştur.

Şekil 6. STM araştırmalarında tercih edilen veri toplama araçlarının kullanım sıklıkları

Şekil 6 incelendiğinde en çok tercih edilen veri toplama aracının ölçek (f= 66) olduğu tespit edilmiştir. Ölçeği sırasıyla görüşme formu (f=24), anket (f=15) ve başarı testi (f=10) takip etmektedir.

STM Araştırmalarında Veri Analiz Yöntemi Eğilimleri

STM araştırmalarında kullanılan veri analiz yöntemlerinin dağılımına ilişkin bilgi Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. STM araştırmalarında tercih edilen veri analiz yöntemlerinin kullanım sıklıkları

Nicel Yöntemli Araştırmalar	f	Nitel Yöntemli Araştırmalar	f	Karma Yöntemli Araştırmalar	f	Ölçek Geliştirme	f
Korelasyon	8	İçerik analizi	10	İçerik analizi	19	DFA	2
Betimsel istatistik	5	Betimsel analiz	3	Betimsel analiz	12	AFA	1
Anova	5			Anova	6		
Regresyon	5			t-Testi	6		
t-Testi	4			Korelasyon	5		
DFA	4			Ancova	4		
Yapısal eşitlik modeli	2			Non parametrik testler	3		
Non parametrik	1			Regresyon	3		
				Yapısal eşitlik modeli	1		

Tablo 3 incelendiğinde karma ve nitel yöntemli araştırmalarda yaygın olarak kullanılan veri analiz yönteminin içerik analizi, nicel yöntemli araştırmalarda ise korelasyon olduğu görülmüştür. Betimsel istatistiğin nicel yöntemli araştırmalarda, betimsel analizin ise nitel ve karma yöntemli araştırmalarda yaygın olarak kullanılan ikinci yöntem olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırma da Türkiye’de STM kapsamında yapılan araştırmaların genel eğilimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmaya Türkiye’de 1999-2022 yılları arasında gerçekleştirilen 61 çalışma dahil edilmiştir. STM 1999 yılında ortaya çıkmıştır, ancak Türkiye’de yapılan ilk çalışma 2009 yılında gerçekleştiği için araştırmalar 2009 ve 2022 yıllarını kapsamaktadır.

Yayın türleri incelendiğinde en çok makale, ardından sırasıyla yüksek lisans ve doktora tezi türünde çalışmaların yayınlandığı ortaya çıkmıştır. Araştırmaların en çok 2018 yılında gerçekleştiği, 2015 yılı ve sonrası incelendiğinde, araştırma sayısında 2017 yılında kısmen bir azalma görülse de genel olarak artış olduğu anlaşılmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çevrimiçi öğrenme ortamlarının sayısında gerçekleşen artış, çevrimiçi ortamların etkililiğini artırmaya yönelik birçok modelin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. STM'nin de bu modellerden biri olduğu düşünüldüğünde çalışma sayısında gözlenen artış beklenen bir durumdur. Covid-19 salgını uzaktan eğitimin okul öncesinden başlayarak tüm eğitim kademelerinde yaygın olarak kullanılmaya başlamasına neden olmuştur. Yakın gelecekte uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitime destek olmak yerine, eğitimin temeli olacağı düşünülmektedir (Yamamoto ve Altun, 2020). Ancak, uzaktan eğitim ve çevrimiçi öğrenme ortamlarında gerçekleşen metin tabanlı iletişim, öğrenenler arasında sosyalliğin gelişmesini ve iletişimin kurulmasını zorlaştırmaktadır (Yıldız, 2020). Bu durum çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan bireylerin öğrenme deneyimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. STM, sosyal buradalığı geliştirerek, çevrimiçi sorgulama topluluğunda bulunan bireylerin, kendilerini sosyal ve duygusal açıdan gerçek insanlar olarak yansıtmaya yeteneğini artırmaktadır (Garrison vd., 1999). Bu avantajlarına rağmen STM'ye yönelik çalışmaların son yıllarda yeterince artmaması Covid-19 salgınında tüm eğitim kademelerinde acil uzaktan eğitime geçiş yapılması ile ilgili olabilir. Nitekim eğitimciler ve araştırmacılar salgın sürecinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine odaklanmaları çevrimiçi derslerin STM'ye yönelik düzenlenmesini geri plana atmış olabilir. Ancak, STM'nin öğrencilerin buradalık hissini artırmaya yönelik sorunlara çözüm sunması ve öğrenenler üzerindeki olumlu etkisi göz önüne alındığında gelecekte yapılacak STM çalışmalarının sayısının artacağı söylenebilir.

Araştırma değişkenleri incelendiğinde en çok araştırılan değişkenler sosyal buradalık ve bilişsel buradalık algısıdır. Bu iki değişkeni öğretimsel buradalık algısı takip etmektedir. Modelin yeni ve güncel olmasından dolayı, STM'nin üç temel unsuru olan bilişsel, sosyal ve öğretimsel buradalık algılarının yaygın bir şekilde araştırılması beklenen bir durumdur. Akademik başarı, memnuniyet, motivasyon ve algılanan öğrenme yaygın olarak araştırılan diğer değişkenler arasındadır. Ilgaz (2018), çevrimiçi öğrenme araştırmalarına ilişkin gerçekleştirmiş olduğu derleme çalışmasında, akademik başarı, motivasyon ve memnuniyet değişkenlerinin en çok araştırılan değişkenler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gelecekteki araştırmalarda, öğrenci bağlılığı, topluluk hissi, öz-düzenleme becerileri, tutum vb. gibi STM kapsamında daha önce ele alınmamış değişkenler incelenebilir. Öğrenci bağlılığı, öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrenmek için harcadıkları çaba ve zaman olarak adlandırılmaktadır (Kuh, 2009). Topluluk hissi ise, bir gruba dahil olan kişilerin hissettiği aidiyet duygusunu ve gruptaki bireylerin birbirlerinin ihtiyaçlarını ortak çabayla karşıladıklarına yönelik inançlarının bütünü olarak ifade edilmektedir (Enfiyeci ve Filiz, 2019). Topluluk hissi, STM'nin boyutlarından biri olan sosyal buradalık ile de benzerlik göstermektedir. STM öğretim etkinliklerini içeren dersler, öğrencilerin derse yönelik çabasının yani bağlılığının artmasını sağlayabilir ve topluluk hissini gelişimini olumlu yönde etkileyebilir. Bu değişkenlerden farklı olarak etkili bir ders ortamı sunmak isteyen öğreticiler için (Yavuzalp ve Özdemir, 2020) öz-düzenleme becerilerinin STM üzerindeki etkisi de araştırılabilir. Özetle, çevrimiçi öğrenme ortamlarıyla ilişkili geçmişte STM kapsamında araştırılmamış farklı değişkenlerin araştırma kapsamına alınmasının alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, STM'nin ortaya atıldığı günden bu yana çevrimiçi ortamlarda yaygın olarak kullanılan ve araştırmacılar tarafından ilgi gören bir model olduğu bilinmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda,

çevrimiçi öğrenme ortamlarında bulunan diğer değişkenlerin araştırma kapsamına alınması yeni ve güncel bir model olan STM’nin etkili ve eksik kalan yönlerini ortaya koyması açısından oldukça önemlidir.

Araştırma yöntemleri incelendiğinde en çok tercih edilen yöntemin karma yöntem olduğu belirlenmiştir. Bir araştırmacının araştırma sorusunu daha iyi anlamak için nicel ve nitel verileri birleştirerek kullanması, bu yöntemlerden herhangi birini yalnız başına kullanmaya kıyasla daha güçlü sonuçlar elde etmesini sağlayacaktır (Creswell, 2019). Araştırmacıların karma yöntemi sıklıkla tercih etme nedeninin her iki yöntemin avantajlı yönlerini kullanarak daha güvenilir sonuçlar elde etmek olduğu söylenebilir. Karma yöntemi sırasıyla nicel ve nitel yöntemli araştırmalar takip etmektedir. Nicel yöntem araştırmalarında en çok tercih edilen desenin tarama, karma yöntem araştırmalarında ise açıklayıcı desen olduğu görülmüştür. Açıklayıcı desende öncelikle nicel veriler toplanarak analiz edilir ardından nitel veriler toplanarak analiz edilir (Creswell ve Plano-Clark,2007). Araştırmacılar nicel verilerin analizinden sonra yeterince açıklanamayan bazı bulguları nitel verilerle destekleyip ayrıntılı sonuçlara ulaşabilirler. Nitel yöntemlerde ise en çok tercih edilen desenin örnek olay olduğu tespit edilmiştir. Örnek olay, durumların derinlemesine incelenmesini sağlayarak araştırmacılara ayrıntılı veriler sunmaktadır. İncelenen araştırmalardan yalnızca ikisinin ölçek geliştirme çalışması olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçeklerden ilki Arbaugh vd. (2008) tarafından geliştirilen ve Öztürk (2012) tarafından Türkçe ’ye uyarlanan Araştırma Topluluğu ölçeğidir. Bu araştırma kapsamında ele alınan 61 çalışmanın 26 tanesinde veri toplamak amacıyla bu ölçek kullanılmıştır. Ölçek, bilişsel, sosyal ve öğretimsel buradalık boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeklerden diğeri ise 3 Boyutlu sanal öğrenme ortamları için geliştirilen Sorgulama Toplulukları Modeli ölçeğidir (Reisoğlu ve Göktaş, 2016). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında kullanılmak üzere orijinal dili Türkçe olan bir ölçek olmadığı görülmektedir. Türkiye’de geliştirilecek bir ölçeğin kültürel bağlama daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Araştırmaların örneklem düzeyi incelendiğinde araştırmacılar en çok lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin tercih edildiği görülmüştür. Lisans öğrencilerine; ön lisans, yüksek lisans ve karma programlar eklenince çalışmaların büyük bir çoğunluğunun yüksek öğretimde gerçekleştiği görülmektedir. Delen (2021) Türkiye’de e-öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalardaki eğilimleri incelediği araştırmasında çalışmaların en çok lisans düzeyindeki öğrenciler ile gerçekleştirildiğini tespit etmiştir. Bununla birlikte, ortaokul düzeyinde sınırlı sayıda çalışma olduğu, okul öncesi, ilkokul ve lise düzeyinde hiç çalışma olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durumun yüksek öğretim de çevrimiçi öğrenme ortamlarının temel eğitim ve lise düzeyine göre daha yaygın kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Covid-19 salgını nedeniyle ülkemizde tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitime geçilmesi sonucu, temel eğitim ve lisedeki öğrenci gruplarının çevrimiçi öğrenme ortamlarıyla ilgili yapılacak araştırmalar için uygun bir örneklem grubu olacağı düşünülmektedir. Bu gruplar üzerinde STM kapsamında yapılacak çalışmalar alandaki eksikliği gidermek ve yeni araştırma alanları oluşmak açısından faydalı olabilir. Ayrıca STM’nin önemli bir parçası olan çevrimiçi öğrenme uygulamalarını gerçekleştiren öğretim elemanlarıyla ilgili araştırmalar oldukça sınırlıdır. Öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilecek araştırmalara ait sonuçlar, STM modelinin çevrimiçi ortamlarda uygulanabilmesi noktasında kilit role sahip olan öğretim elamanlarına uygulama sürecini tasarlaması, yönlendirmesi ve kolaylaştırması sürecinde yol göstereceği söylenebilir.

Araştırma örneklem sayıları incelendiğinde örneklem sayılarının büyük bir çoğunluğunun 1-150 arasında olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, Delen (2021) Türkiye’de e-öğrenme

ortamlarına yönelik araştırmaların eğilimlerini analiz ettiği çalışmada incelenen araştırmaların örneklem büyüklüğünün çoğunlukla 1-100 arasında olduğunu tespit etmiştir. Bunun aksine 150 ve üzeri örnekleme sayısı olan araştırma sayısı oldukça azdır ve bu araştırmalarda da en çok tarama modeli kullanıldığı görülmüştür. Tarama araştırmaları büyük bir topluluğun bir konuya yönelik görüşlerini, tutum, ilgi ve yetenek gibi özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Ancak, büyük örneklem sayılarına ulaşmak zaman ve maliyet açısından her zaman mümkün olmayabilir. İncelenen araştırmalarda 150 ve üzeri örneklem sayısına sahip olanların sınırlı sayıda olması bu sebepten kaynaklanabilir. Ayrıca, bu araştırma kapsamında ele alınan örnek olay araştırmalarının çoğunluğu 50'den az ğrenci ile gerçekleştirilmiştir. rnek olay, bir ya da birden çok olay, durum, ortam veya program gibi birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği bir yöntemdir (McMillan, 2000). Araştırmalar ayrıntılı veri analizi gerektirdiğinden genellikle sınırlı sayıda örneklem ile gerçekleştirilir. Bu durum örnek olay çalışmalarının doğası gereği beklenen bir durumdur.

Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri incelendiğinde en çok tercih edilen veri toplama aracının ölçek, en yaygın kullanılan veri analiz yöntemlerinin ise kestirimsel istatistik yöntemleri olduğu görülmüştür. Araştırmaların çoğunluğunda karma ve nicel yöntem kullanıldığı göz önüne alındığında ölçek ve kestirimsel istatistik yöntemleri sayısındaki fazlalık beklenen bir durumdur. Veri analiz yöntemleri tek başına incelendiğinde ise en çok tercih edilen yöntemin içerik analizi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. akıroğlu vd. (2016) ve Orakoğlu (2019) araştırmalarında en çok kullanılan veri toplama aracının ölçek, en çok kullanılan veri analiz yöntemlerinin ise kestirimsel istatistik yöntemleri ve içerik analizi olduğu sonucunu ulaşarak bu araştırma ile benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

STM, evrim içi derslerin planlaması ve işlenmesi sürecinin yanı sıra öğrenenlerin bilişsel ve sosyal süreçlerini ele alan bir modeldir. Yapılan çeşitli araştırmalar da STM ile işlenen derslerin öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. STM kapsamında yapılan araştırmalarda en çok tercih edilen değişkenler; sosyal, bilişsel ve öğretimsel buradalık algısıdır. Ayrıca araştırmaların çoğunluğu lisans düzeyinde ve 0-150 arasında bulunan ğrenci sayısı ile gerçekleştirilmiştir. STM kapsamında gerçekleştirilen ulusal düzeydeki araştırmalar incelendiğinde modelin güncelliğini korumaya devam ettiği görülmektedir. Ancak Türkiye'de gerçekleştirilen araştırmaların büyük bir kısmının mevcut öğrenme ortamları üzerinde gerçekleştiği, STM ile ilgili ğretim faaliyetlerini açıkça içeren araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Gelecekte, STM ğretim faaliyetlerini içeren derslerin planlanması ve bu derslerde evrimii öğrenme ortamları ile ilgili farklı değişkenlerin kullanılması, yeni araştırma alanları oluşturabilir. Ayrıca araştırmacılar tarafından etkisi kanıtlamış ğretim faaliyetlerinin STM'yi derslerinde referans alacak uygulayıcılar içinde yol gösterici sonuçlar ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Anderson, T., Rourke, L., Garrison, DR., & Archer, W. (2001). Assessing teaching presence in a computer conferencing context. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 5(2)
Retrieved December 10.

Arbaugh, J., Cleveland-Innes, M., Diaz, S., Garrison, D., Ice, P., Richardson, J. & Swan, K., (2008). "Developing a Community of Inquiry Instrument: Testing a Measure of the

Community of Inquiry Framework Using a Multi-Institutional Sample”, *The Internet and Higher Education*, 11(3-4): 133-136.

Aslan, S. A., & Turgut, Y. E. (2021). Effectiveness of community of inquiry based online course: Cognitive, social and teaching presence. *Journal of Pedagogical Research*, 5(3), 187-197.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (28.Baskı). Ankara, Pegem Akademi.

Castellanos-Reyes, D. (2020). 20 years of the community of inquiry framework. *TechTrends*, 64(4), 557-560.

Choo, J., Bakir, N., Scagnoli, N. I., Ju, B., & Tong, X. (2020). Using the Community of Inquiry framework to understand students’ learning experience in online undergraduate business courses. *TechTrends*, 64(1), 172-181.

Cooper, V. A., Forino, G., Kanjanabootra, S., & von Meding, J. (2020). Leveraging the community of inquiry framework to support web-based simulations in disaster studies. *The Internet and Higher Education*, 47, 100757.

Creswell, J. W. (2019). Karma yöntem araştırmalarına giriş (2. baskı), (Çeviri Editörü: M. Sözbilir). Ankara, Pegem Akademi.

Creswell, J.W., & Plano-Clark, V.L. (2007). *Designing and conducting: Mixed methods research*. Thousand Oaks, California: Sage Publication.

Çakıroğlu, Ü., Kılıç, S. ve Gökoğlu, S. (2016). Sorgulama Topluluğu Modeli Çerçevesinde Yapılan Araştırmaların Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. 4. *Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu (ITTES 2016)* (ss. 255-262). Elazığ, Türkiye.

Delen, A. (2021). Türkiye’de E-Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yapılan Araştırmalardaki Eğilimler: 2004-2020 Dönemi Tezlerin İncelenmesi (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Dewey, J. (1933). *How we think*. Courier Corporation.

Dikmen, C. H., Ocak, M. A. ve Efe, A. A., (2018). Araştırma topluluğu konusunda Türkiye’de yapılmış tezlerin incelenmesi. 6. *Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu (ITTES 2018)* (ss. 148-152). Edirne, Türkiye.

Enfiyeci, T., ve FİLİZ, S. B. (2019). Uzaktan Eğitim Yüksek Lisans Öğrencilerinin Topluluk Hissinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Tübav bilim dergisi*, 12(1), 20-32.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. Mc Grawall Hill

Garrison, D. R. (2006). Online collabration principles. *Journal of Synchronous Learning Networks*, 10(1). <http://www.sloan-c-wiki.org/wiki/index.php?title=Category:JALN>

Garrison, D. R. (2007). Online community of inquiry review: Social, cognitive, and teaching presence issues. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 11(1), 61-72.

- Garrison, D. R. (2009). Communities of inquiry in online learning. In P. Rogers, G. Berg, J. Boettcher, C. Howard, L. Justice & K. Schenk et al. (Eds.), *Encyclopedia of distance learning (2nd ed.)* (pp. 352–355). Hershey, PA: IGI Global.
- Garrison, D. R. (2016). *E-learning in the 21st century: A community of inquiry framework for research and practice*. Routledge.
- Garrison, D. R., & Akyol, Z. (2013). The Community of Inquiry Theoretical Framework. *In Handbook of distance education* (pp. 122-138). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203803738>
- Garrison, D. R., & Arbaugh, J. B. (2007). Researching the community of inquiry framework: Review, issues, and future directions. *The Internet and higher education, 10(3)*, 157-172.
- Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (1999). Critical inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education. *The internet and higher education, 2(2-3)*, 87-105.
- Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2010). The first decade of the community of inquiry framework: A retrospective. *The internet and higher education, 13(1-2)*, 5-9.
- Garrison, D.R. Cleveland-Innes, M., & Fung, T. (2010). Exploring causal relationships among cognitive, social and teaching presence: Student perceptions of the community of inquiry framework. *The Internet and Higher Education, 13(1-2)*, 31-36
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G. ve Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 12(1)*, 177-199.
- Ilgaz, H. (2018). Bireysel farklılıklar kapsamında çevrimiçi öğrenme araştırmalarına ilişkin sistematik bir derleme. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi. 11(4)*,1003-1018
- Karakuş, İ. ve Yelken, T. Y. (2020). Uzaktan eğitim alan üniversite öğrencilerinin sosyal bulunuşluk ile işlemsel uzaklıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 28(1)*, 186-201.
- Kaban, A. L. (2021). The Influence of Online Presence on Learner Satisfaction and Learning in Higher Education. *Asian Journal of Distance Education, 16(1)*, 230-246.
- Keskin, S. ve Seferoğlu, S. S. (2017). Öğretmen Adaylarının Aidiyet Duyguları ve Araştırma Topluluğu Algılarıyla İlgili Bir İnceleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (44)*, 90-114.
- Kuh G. D. (2009) What student affairs professionals need to know about student engagement. *Journal of College Student Development, 50*, 683–706.
- Lee, R., Hoe Looi, K., Faulkner, M., & Neale, L. (2020). The moderating influence of environment factors in an extended community of inquiry model of e-learning. *Asia Pacific Journal of Education, 1-15*.

- Lim, J., & Richardson, J. C. (2021). Predictive effects of undergraduate students’ perceptions of social, cognitive, and teaching presence on affective learning outcomes according to disciplines. *Computers & Education*, *161*, 104063.
- Lowenthal, P. R., & Dunlap, J. C. (2020). Social presence and online discussions: a mixed method investigation. *Distance Education*, *41*(4), 490-514.
- McMillan, J. H. (2000). Fundamentals for the consumer. *Educational Research, NY: Addison Wesley Longman, USA*.
- Orakcioğlu, E. (2019). *Türkiye’de uzaktan eğitim temalı 2013-2018 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 559341)
- Özkaya, M. (2013). *Çevrimiçi öğrenme öğrencilerinin transaksiyonel uzaklık algısı, sorgulama topluluğu algısı ve öğrenme yaklaşımlarının akademik başarıları üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 336017)
- Öztürk, E. (2012). “Araştırma Topluluğu Ölçeğinin Türkçe’ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *İlköğretim Online*, *11*(2): 408-422.
- Pardales, M. J., & Girod, M. (2006). Community of Inquiry: Its past and present future. *Educational Philosophy and Theory*, *38*(3), 299-309.
- Reisoğlu, İ. & Göktaş, Y. (2016). Developing community of inquiry scale for 3D virtual learning environments. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, *6*(3), 347-370.
- Saykılı, A. (2019). 21. yüzyılda e-öğrenme: sorgulayıcı öğrenme toplulukları kuramına dayalı araştırma ve uygulama (e-learning in the 21st century a community of inquiry framework for research and practice) [Kitap tanıtım e-Learning in the 21st century a community of inquiry framework for research and practice by D. Randy Garrison (Ed.)]. *AUAd*, *5*(1), 117-125.
- Shea, P., & Bidjerano, T. (2009). Community of inquiry as a theoretical framework to foster “epistemic engagement” and “cognitive presence” in online education. *Computers & Education*, *52*(3), 543-553.
- Stenbom, S. (2018). A systematic review of the Community of Inquiry survey. *The internet and higher education*, *39*, 22-32.
- Şahin, F., Çaka, C., Yaman, N. D., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2016). Mesleki gelişim ve araştırma toplulukları bağlamında bir model önerisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *(31)*, 128-151.
- Şahin Kızıl, A. (2021). Predicting achievement in distance language learning: a structural equation model. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, *36*(1), 88-104.
- Yamamoto, G.T. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi(online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, *3*(1), 25-34.

Yavuzalp, N. ve Özdemir, Y. (2020). *Öz-düzenlemeli çevrimiçi öğrenme ölçeğini Türkçe'ye uyarlama çalışması. Yükseköğretim Dergisi, 10(3), 269-278. doi:10.2399/yod.19.512415*

Yıldız, E. (2020). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında uzaktan eğitim öğrencilerinin topluluk hissine etki eden faktörlerin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education, 8(1), 180-205. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.9m*

Ek Kaynaklar

Ek-1: Araştırma Kapsamına Alınan Çalışmalar

ID	Yayın Türü	Kaynakça
1	Bildiri_1	Dikmen, C. H., Ocak, M. A. ve Efe, A. A., (2018). Araştırma topluluğu konusunda Türkiye'de yapılmış tezlerin incelenmesi. 6. <i>Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu (ITTES 2018)(ss. 148-152). Edirne, Türkiye.</i>
2	Bildiri_2	Çakıroğlu, Ü., Kılıç, S. ve Gökoğlu, S. (2016). Sorgulama Topluluğu Modeli Çerçevesinde Yapılan Araştırmaların Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. 4. <i>Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu (ITTES 2016) (ss. 255-262). Elazığ, Türkiye.</i>
3	Doktora Tezi_1	Öztürk, E. (2009). <i>Çevrimiçi öğrenme topluluklarında iletişim aracı türünün ve sanal konukların bilişsel ve toplumsal buradalık üzerindeki etkisi</i> (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
4	Doktora Tezi_2	Kılınc, H. (2020). <i>Çevrimiçi Grup Tartışmalarının Öğrenenler Üzerindeki Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Örneği</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 627077)
5	Doktora Tezi_3	Çetinkaya, H. H. (2020). <i>3B sanal öğrenme ortamında yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlerin bilişsel varlık düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 636815)
6	Doktora Tezi_4	Reisoğlu, İ. (2014). <i>3B sanal öğrenme ortamlarında öğretimsel, sosyal ve bilişsel buradalık</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 356849)
7	Doktora Tezi_5	Özkara, B. Ö. (2016). <i>Probleme ve işbirliğine dayalı çevrimiçi öğrenmenin öğrenci başarısı, motivasyonu ve memnuniyetine etkisi</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 450199)
8	Doktora Tezi_6	Günbatar, M. S. (2014). <i>Çevrimiçi ortamlarda sorgulama tipine göre farklılaşan öğrenme süreçlerinin bazı değişkenlere göre karşılaştırılması</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 381454)
9	Doktora Tezi_7	Erdoğan, E. (2020). <i>Açık ve uzaktan öğrenmede bulut tabanlı ve iş birliğine açık e-kitapların etkileşim boyutunun incelenmesi</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 631828)

10	Doktora Tezi_8	Yapar, O. E. (2018). <i>Yabancı dil olarak İngilizce okutmalarının uzaktan eğitimle deneyimlerinin araştırılması</i> (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 526201)
11	Doktora Tezi_9	Meşe, C. (2016). <i>Harmanlanmış öğrenme ortamlarında oyunlaştırma bileşenlerinin etkililiği</i> . (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 438244).
12	Doktora Tezi_10	Olpak, Y. Z. (2013). <i>Çevrimiçi öğrenme ortamlarında farklı geribildirim stratejilerinin öğrencilerin sosyal bilişsel ve öğretimsel bulunuşluk algıları ile akademik başarılarına etkisi</i> . (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 349050)
13	Doktora Tezi_11	Dikmen, C. H. (2021). Programlama eğitimine katılan öğretmenlerin harmanlanmış öğrenme ortamındaki sosyal, bilişsel ve öğretimsel bulunuşluklarının incelenmesi (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No:691253)
14	Doktora Tezi_12	Kahraman, B. (2021). Harmanlanmış öğrenme yönteminin 6. Sınıf öğrencilerinin bilimin doğası, bilimde aile benzerliği yaklaşımı ve bilimsel araştırma temalarını anlamaları üzerine etkisi (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 702738)
15	Doktora Tezi_13	Kandemir, B. (2021). Farklı etkileşimsel uzaklık düzeylerinin öğrencilerin sosyal, bilişsel ve öğretimsel bulunuşluk algıları ile akademik başarılarına etkisi (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 702164)
16	Makale_1	Öztürk, E., Erdem, M. ve Deryakulu, D. (2017). Toplumsal buradalık ve öğretimsel buradalığın bilişsel buradalığı yordama gücü. <i>Kastamonu Eğitim Dergisi</i> , 25(4), 1319-1336.
17	Makale_2	Öztürk, E. (2012). Araştırma Topluluğu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. <i>İlköğretim Online</i> , 11(2), 408-422.
18	Makale_3	Saykılı, A. (2019). 21. yüzyılda e-öğrenme: sorgulayıcı öğrenme toplulukları kuramına dayalı araştırma ve uygulama (e-learning in the 21st century a community of inquiry framework for research and practice) [Kitap tanıtım e-Learning in the 21st century a community of inquiry framework for research and practice by D. Randy Garrison(Ed.)]. <i>AUAd</i> , 5(1), 117-125.
19	Makale_4	Bülbül, A. H., Tuğtekin, U., İliç, U., Kuzu, A. ve Odabaşı, F. (2016). Çevrimiçi ortamlarda araştırma toplulukları: Öğretim üyeleri için bir yol haritası. <i>Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 17(2), 171-190.
20	Makale_5	Şahin, F., Çaka, C., Yaman, N. D., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2016). Mesleki gelişim ve araştırma toplulukları bağlamında bir model önerisi. <i>Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , (31), 128-151.
21	Makale_6	Keskin, S. ve Seferoğlu, S. S. (2017). Öğretmen adaylarının aidiyet duyguları ve araştırma topluluğu algılarıyla ilgili bir inceleme. <i>Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , (44), 90-114.

22	Makale_7	Çetinkaya, H. H. (2020) 3B Sanal Dil Öğrenme Ortamlarında Uygulanan Sorgulama Topluluğu Modeli: Bir Anlatı İncelemesi. <i>Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme Dergisi</i> , 1(2), 157-174.
23	Makale_8	Yılmaz, R. (2020). Öğrenme analitiğine dayalı süreç geri bildirimini kullanarak lisans öğrencilerinin araştırma topluluğunu ve yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirmek. <i>Bilgisayar Destekli Öğrenme Dergisi</i> , 36(6), 909-921.
24	Makale_9	Çakıroğlu, Ü. ve Kılıç, S. (2020). Eşzamanlı çevrimiçi öğrenmede topluluğu anlama: algılar davranışlarla eşleşiyor mu? <i>Açık Öğrenme: Açık, Uzaktan ve e-Öğrenim Dergisi</i> , 35(2), 105-121.
25	Makale_10	Kilis, S. ve Yıldırım, Z. (2019). Çevrimiçi öğrenmede öğrencilerin sosyal mevcudiyeti, bilişsel mevcudiyeti ve öğretim mevcudiyetine ilişkin paylaşım kalıpları. <i>Çevrimiçi Öğrenme</i> , 23(2), 179-195. doi:10.24059/olj.v23i2.1460
26	Makale_11	Horzum, M. B. ve Uyanık, G. K. (2015). Sorgulama topluluğu ölçeğinin bir madde yanıt teorisi analizi. <i>Uluslararası Açık ve Dağıtılmış Öğrenme Araştırmaları İncelemesi</i> , 16(2), 206-226.
27	Makale_12	Olpak, Y.Z. ve Kılıç Çakmak, E. (2018). Araştırma topluluğu anketinin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. <i>Çevrimiçi Öğrenme</i> , 22(1), 147-161.
28	Makale_13	Solmaz, O. (2016). Öğretmen adaylarının Twitter'da bir araştırma topluluğu oluşturmasına yardımcı olmak. <i>Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET</i> , 15(4), 1-15.
29	Makale_14	Çakıroğlu, Ü. (2019). Web konferansında araştırma topluluğu: Bilişsel mevcudiyet ve akademik başarılar arasındaki ilişkiler. <i>Open Praxis</i> , 11(3), 243-260.
30	Makale_15	Reisoğlu, İ. ve Göktaş, Y. (2016). 3B sanal öğrenme ortamları için sorgulama ölçeği topluluğu geliştirme. <i>Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi</i> , 6(3), 347-370.
31	Makale_16	Karaoglan Yılmaz, F.G. (2020). Öğrenme analitiği geribildirimleri ile desteklenmiş ters-yüz öğrenme ortamının çeşitli değişkenler açısından modellenmesi [Modeling different variables in flipped classrooms supported with learning analytics feedback]. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi/Journal of Information and Communication Technologies</i> , 2(1),1-16.
32	Makale_17	Elverici, S.E. ve Karadeniz, Ş. (2018). Yabancı dil öğretiminde sosyal medyanın sosyal varlığa etkisi. <i>Uluslararası Dilsel Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi</i> , 4(2), 174-185.
33	Makale_18	Yıldırım, D. ve Seferoglu, S. S. (2021). Sorgulama topluluğu modeline dayalı çevrimiçi kursların etkinliğinin değerlendirilmesi. <i>Turkish Online Journal of Distance Education</i> , 22(2), 147-163.
34	Makale_19	Şahin Kızıl, A. (2021) Uzaktan dil öğreniminde başarıyı tahmin etmek: yapısal bir eşitlik modeli. <i>Açık Öğrenme: Açık, Uzaktan ve e-Öğrenme Dergisi</i> , 36:1,88-104, DOI: 10.1080/02680513.2020.1787819
35	Makale_20	Kilis, S. ve Yıldırım, Z. (2018). Araştırma topluluğu çerçevesinin öz düzenleme, üstbilis ve motivasyon açısından incelenmesi. <i>Bilgisayarlar ve Eğitim</i> , 126, 53-64.

36	Makale_21	Kozan, K. ve Caskurlu, S. (2018). Soruşturma Topluluğu çerçevesinin N. varlığı hakkında. <i>Bilgisayarlar ve Eğitim</i> , 122, 104-118.
37	Makale_22	Keleş, E. (2018). Facebook'un Toplum Hizmetleri Uygulamaları dersi için kullanımı: Teorik bir çerçeve olarak sorgulama topluluğu. <i>Bilgisayarlar ve Eğitim</i> , 116, 203-224.
38	Makale_23	Horzum, M.B. (2015). Çevrimiçi öğrenme öğrencilerinin öğrenme çıktıları ve demografik değişkenlere dayalı sorgulama topluluğu algıları. <i>Hırvat Eğitim Dergisi: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje</i> , 17(2), 535-567.
39	Makale_24	Topu, FB, Reisoğlu, İ., Yılmaz, TK ve Göktaş, Y. (2018). Bilgi tutmanın yönlendirmeli 3B sanal ortamlarda akış, mevcudiyet ve katılım ile ilişkileri. <i>Eğitim ve Bilgi Teknolojileri</i> , 23(4), 1621-1637.
40	Makale_25	Ozaydın Ozkara, B. ve Cakir, H. (2018). Öğrencilerin bakış açısından çevrimiçi kurslara katılım. <i>Etkileşimli Öğrenme Ortamları</i> , 26(7), 924-942.
41	Makale_26	Ateş Çobanoğlu, A. (2018). Edmodo öğrenme yönetim sistemi ile harmanlanmış öğrenim için öğretmen adaylarının memnuniyeti. <i>Davranış ve Bilgi Teknolojisi</i> , 37(2), 133-144.
42	Makale_27	Tolu, A.T. (2013). Çevrimiçi kurslarda etkili sorgulama toplulukları oluşturmak. <i>Procedia-Sosyal ve Davranış Bilimleri</i> , 70, 1049-1055.
43	Makale_28	Bozkurt, A. ve Tu, C.H. (2016). Dijital kimlik oluşumu: Dijital ağlarda sosyal olarak gerçek ve mevcut olmak. <i>Uluslararası Eğitim Medyası</i> , 53(3), 153-167.
44	Makale_29	Kerem, A. Y. ve Dağhan, G. (2022). Sorgulama topluluğu modeli ile desteklenmiş bir dönüştürülmüş öğrenme ortamına ilişkin öğrenci görüşleri bir durum çalışması. <i>Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama</i> , 12(1), 221-260.
45	Makale_30	Kılıç, S. ve Gökoğlu, S. (2021). Öğrenci ve Öğretmen Merkezli Eşzamanlı Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Sorgulama Topluluğu Oluşumlarının İncelenmesi: İki Durum Çalışması. <i>İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 22(3), 2165-2187.
46	Makale_31	Kuşcu, E. ve Ömerustaoğlu, A. (2021). Covid 19 sürecinde acil uzaktan öğretime devam eden öğrenci gruplarının araştırma topluluğuna evrilmesi. <i>Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi(JFES)</i> , 54(3), 747-775.
47	Makale_32	Özüdoğru, M. (2022). Öğretmen adaylarının çevrimiçi ters yüz öğrenme ile ilgili deneyimlerini, Sorgulama Topluluğu çerçevesine göre anlama. <i>Bilgisayar Destekli Öğrenme Dergisi</i> . 38(2), 338-349.
48	Makale_33	Akbulut, M.S., Umutlu, D., Diler, O.N.E.R. ve Arkan, S. (2022). Üniversite öğrencilerinin covid-19 dönemindeki öğrenme deneyimlerini araştırma topluluğu çerçevesi aracılığıyla keşfetmek. <i>Turkish Online Journal of Remote Education</i> , 23(1), 1-18.
49	Yüksek Lisans Tezi_1	Küçük, Ş. (2012). Araştırmaya dayalı öğrenme topluluğu modeli ile öğretmen adaylarının öğrenme ortamı olarak Facebook kullanımı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

50	Yüksek Lisans Tezi_2	Kahyar, S. (2018). <i>Çevrimiçi öğrenme ortamlarında sorgulama topluluğu gerçekleşme düzeyinin öğrenme analitikleri ile belirlenmesi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 509385)
51	Yüksek Lisans Tezi_3	Özkaya, M. (2013). <i>Çevrimiçi öğrenme öğrencilerinin transaksyonel uzaklık algısı, sorgulama topluluğu algısı ve öğrenme yaklaşımlarının akademik başarıları üzerindeki etkisi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 336017)
52	Yüksek Lisans Tezi_4	Uysal, M. (2015). <i>Çevrimiçi öğrenme ve karma öğrenme öğrencilerinin teknoloji ile öz-yönelimli öğrenmeleri ve sorgulama topluluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Yapısal eşitlik modeli</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 385881)
53	Yüksek Lisans Tezi_5	Polat, A. (2013). <i>Uzaktan eğitim öğrencilerinin sorgulama topluluğu algılarının akademik güdülenme ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 336019)
54	Yüksek Lisans Tezi_6	Başdoğan, M. (2015). <i>Bir çevrimiçi sertifika programında özdüzenleyici öğrenmenin yordayıcısı olarak sorgulama topluluğu</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 416669)
55	Yüksek Lisans Tezi_7	Kılıç, S. (2016). <i>Eşzamanlı çevrimiçi öğretimde sorgulama topluluğu modeli çerçevesinde bilişsel buradalık ile akademik başarı ilişkisinin incelenmesi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 423163)
56	Yüksek Lisans Tezi_8	Oktay, G. (2018). <i>İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği çevrimiçi bir ortamda öğretimsel, sosyal ve bilişsel buradalık ve başarı arasındaki yordama ilişkisi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 542304)
57	Yüksek Lisans Tezi_9	Özdemir, K. Y. (2015). <i>Akran ve öğretmen değerlendirme yöntemlerinin uygulandığı web tabanlı uzaktan eğitim ortamlarında araştırmaya dayalı öğrenme topluluğunun gelişimi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 414187)
58	Yüksek Lisans Tezi_10	Heshmatı, İ. S. (2017). <i>İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği yüzüzsüzce bir ortamda öğretimsel, sosyal ve bilişsel buradalık ile grup çalışma başarısı arasındaki yordama ilişkisi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 475488)
59	Yüksek Lisans Tezi_11	Ayvar, İ. (2019). <i>Etkili harmanlanmış öğrenme ortamının fen bilgisi öğretmen adaylarının bilimsel araştırma-sorgulama temalarını anlamaları üzerine etkisi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 541122)
60	Yüksek Lisans Tezi_12	Sütcü, H. F. (2021). <i>İngilizce öğretim görevlilerinin covid-19 salgını sonrası çevrimiçi derslerdeki öğretimsel, sosyal ve bulunuşlukları hakkındaki algıları</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 679741)
61	Yüksek Lisans Tezi_13	Aktaş, Y. (2021). <i>Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği çevrim içi öğrenme ortamlarının sorgulama topluluğu çerçevesinde incelenmesi</i> (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 683857)